

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is (onvermijdelijk): het op 1 januari jongstleden in werking getreden Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Plaats en positie Rechtspositiebesluit

Met de inwerkingtreding van de nieuwe rechtspositieregelingen (Besluit en Regeling, gaan als bijlage hierbij) is het voorgaande Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden komen te vervallen.

Hetzelfde geldt voor de rechtspositiebesluiten voor wethouders en burgemeesters.

De nieuwe regeling geldt overigens ook voor politieke ambtsdragers bij provincies en waterschappen. Maar dat geheel terzijde.

Plaats en positie Gemeentewet

Wat blijft, is dat wat in de Gemeentewet staat. Daarin is niets veranderd. Ik wijs in dit verband met name op het bepaalde in artikel 96: leden van een commissie ontvangen een bij verordening van de raad vast te stellen vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen van “hun” commissie en voor reis- en verblijfkosten in verband met reizen binnen de gemeente. Ik doel hier op de zogeheten “burgerraadsleden” en anderen die niet zijn gekozen maar wel een bijdrage leveren aan de voorbereiding van raadsbesluiten. Voor het Gemeenterecht zijn dit “gewoon” commissieleden. Hun aanspraak staat verankerd in artikel 96 Gemeentewet, maar het wordt pas geldend als de raad dit bij verordening nader heeft geregeld: de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden. De bedragen per bijgewoonde vergadering staan ook vast.

Raadsleden hadden deze aanspraak niet.

Verordening rechtspositie raads- en commissieleden

Die verordening is in alle gemeenten aanwezig. Maar vanaf 1 januari 2019 niet langer actueel. Er moeten zaken in worden geregeld, en er moeten (door de raad) keuzes worden gemaakt. Het is dus zaak dat komende tijd werk wordt gemaakt van het actualiseren van de verordening. Daarvoor is al een model beschikbaar.

Het voert te ver om in het bestek van deze Nieuwsbrief alle wijzigingen door te nemen.

Voor de liefhebber heb ik een “was – wordt” overzicht beschikbaar. Daarin heb de verschillende bepalingen uit beide rechtspositietijdperken tegenover elkaar geplaatst, voor het maken van een goede vergelijking.

Reis- en verblijfkosten binnen de gemeente: nu ook voor raadsleden!

Ik stipte het hierboven aan: voor commissieleden niet zijnde raadsleden (beter bekend als burgerraadsleden) bestond al een Gemeentewettelijk verankerde aanspraak op vergoeding van reis- en verblijfkosten in verband met reizen binnen de gemeente.

Raadsleden hadden die aanspraak niet. Zij werden geacht die kosten te betalen uit hun normale onkostenvergoeding. Zoals bekend, ontvangen commissieleden geen onkostenvergoeding.

Het nieuwe is dat raadsleden vanaf 1 januari 2019 ook recht hebben op vergoeding van reizen binnen de gemeente. Dit is in artikel 3.1.7 van het Rechtspositiebesluit als volgt gespecificeerd:

a. reiskosten voor het bijwonen van vergaderingen van de gemeenteraad en commissies, en

b. reis- en verblijfkosten voor reizen binnen de gemeente gemaakt voor de uitoefening van de functie.

Voor de uitoefening van hun functie: oneindig open norm in het gemeenterecht

Wat opvalt is het bepaalde onder b., met name de woorden “voor de uitoefening van de functie”. Wie bepaalt hoe een raadslid invulling geeft aan de uitoefening van zijn functie: het raadslid zelf! Hij/zij is immers gekozen en is uitsluitend aan de kiezer verantwoording verschuldigd voor de wijze waarop hij zijn functie uitoefent.

Kan me voorstellen dat reiskosten voor fractieoverleg, commissievergadering, raadsvergadering, overleg met ambtenaren in het gemeentehuis, lezen van stukken in het gemeentehuis hieronder worden gebracht. Dit is slechts een greep!

Vergt een uitgebreide administratie, en wie gaat controleren of het opgegeven aantal kilometers wel correct is?

Ben dus zeer benieuwd hoe dit in de praktijk zal worden opgepakt door “het raadslid”.

Een raadslid dat (overdag) over veel tijd beschikt voor het raadswerk kan in feite de hele dag de gemeente rondrijden, en in gesprek gaan met inwoners, bedrijven en instellingen die iets met hem willen delen aangaande de gemeente. Koffie, thee, lunch en diner zijn immers voor rekening van de gemeente, evenals de reiskosten.

De minister kan hiervoor nadere regels stellen. De raad dus niet (in zijn verordening)!

Waar liggen de grenzen?

Van de haar geboden mogelijkheid heeft de minister gebruik gemaakt. In de vorm van de (hierbij gaande) Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers.

Vergoeding vindt plaats van werkelijk gemaakte kosten, onder overlegging van bewijsstukken (artikel 1.2 Regeling rechtspositie).

Artikel 3.1 van de Regeling gaat er nader op in, en biedt niet heel veel handvatten. Korthedshalve verwijs ik ernaar.

Het komt er dus op neer dat raadsleden een zeer ruime marge hebben voor het ten laste van de gemeente brengen van reis- en verblijfkosten binnen de gemeente “voor de uitoefening van de functie”.

De gemeente zal op de begroting een post moeten hebben staan waaruit de reis- en verblijfkosten voor raads- en commissieleden worden betaald.

Heeft de raad daaraan gedacht toen hij enkele maanden geleden de begroting vaststelde? Mooi aandachtspunt voor de Voorjaarsnota, zou ik denken.

Nog iets: wat is een fractie, en wie is de fractievoorzitter?

Eind 2017 ontstond in het Rotterdamse Stadhuis (spraak)verwarring over de vraag wie de enige echte fractie(voorzitter) D66 was. Daarbij bleek dat het model-RvO niet voorziet in de vraag “wie zet wie uit de fractie”.

Leermoment van destijds was, dat het elke raad vrijstaat om in zijn RvO te definiëren wat onder “fractie” wordt verstaan.

Op dat leermoment borduurt het Rechtspositiebesluit voort, door in artikel 3.1 aanhef en sub e. te definiëren wat onder “fractievoorzitter” wordt verstaan:

fractievoorzitter: raadslid waarvan door de voorzitter is vastgesteld dat dit lid fractievoorzitter is dan wel enig lid van een fractie;

Het draait dus (ook hier) om de vraag “wanneer is sprake van een fractie”.

Het valt op dat de voorzitter van de raad hierin het laatste woord heeft. Het is aan hem/haar om vast te stellen dat een raadslid “*fractievoorzitter is dan wel enig lid van een fractie*”.

Deze vaststelling door de voorzitter is op rechtsgevolg gericht, en dus vatbaar voor bezwaar en beroep!